ธนาคารแห่งประเทศไทย

28 มกราคม 2553

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน
บริษัทเงินทุนทุกบริษัทตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

ที่ ธปท. ฝนส. (21) ว.156 /2553 เรื่อง นำส่งแนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ขอนำส่งแนวนโยบายของ ธปท. เรื่อง แนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน จำนวน 1 ฉบับ โดยแนวนโยบายฉบับนี้เป็นหลักการในเชิงคุณภาพในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ปรับปรุงใหม่ของ Basel Committee on Banking Supervision ซึ่งได้ออกมาเมื่อเดือนกันยายน 2551 โดย ธปท. มีวัตถุประสงค์ให้สถาบันการเงินใช้แนวนโยบายฉบับนี้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อม ทบทวน ปรับปรุง นโยบายและระบบงาน ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ให้สามารถรองรับภาวะความผันผวนของเศรษฐกิจและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติในเชิงระมัดระวัง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นางธาริษา วัฒนเกส)
ผู้ว่าการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวนโยบายของ ธปท. เรื่อง แนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง
โทรศัพท์ 0-2283-5312, 0-2283-5307

หมายเหตุ [ ] ธนาคารจะจัดให้มีการประชุมชี้แจงในวันที่ ..... ณ .....
[X] ไม่มีการจัดประชุมชี้แจง

ฝนสว90-คส31001-25530128

คส310	วันที่ 28 ม.ค. 2553

แนวนโยบาย
การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

28 มกราคม 2553

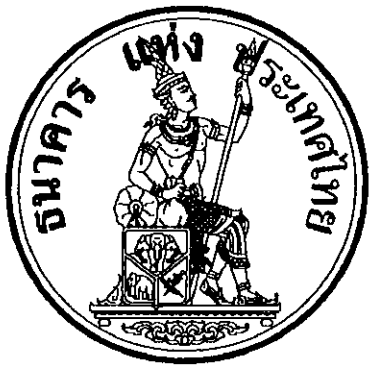

จัดทำโดย
สำนักนโยบายความเสี่ยง
ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง
สายนโยบายสถาบันการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย
โทรศัพท์ 0-2283-5037, 0-2283-5312
โทรสาร02-283-5983
e-mail: chamares@bot.or.th, pornsirk@bot.or.th

ฝนสว90-คส31001 -25530128

คส310	วันที่ 28 ม.ค. 2553

แนวนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

เรื่อง แนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

---

1. เหตุผลในการออกแนวนโยบาย

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ออกประกาศ ธปท. ที่ สนส. 41/2551 เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสภาพคล่องของสถาบันการเงิน (Sound Practices for Managing Liquidity in Banking Organisations) ที่ Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) ได้ออกมาเมื่อปี 2543 นั้น

ด้วย BCBS ได้ออกหลักการเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องฉบับใหม่ (Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision) เมื่อเดือนกันยายน 2551 โดยกำหนดหลักการที่เหมาะสมในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องสำหรับสถาบันการเงิน เพิ่มเติมจากแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารสภาพคล่องเดิม เพื่อปรับปรุงให้สามารถรองรับการพัฒนาในตลาดการเงินและเทคโนโลยี รวมทั้งวิกฤตการณ์ เช่น การระบุความเสี่ยงที่ครบถ้วน การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องระหว่างวัน และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพคล่องของสถาบันการเงินต่อสาธารณะ เป็นต้น โดยหลักการนี้เป็นหลักการในเชิงคุณภาพ (Qualitative) ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง และปัจจุบัน BCBS อยู่ระหว่างการกำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ในเชิงปริมาณ (Quantitative)

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงกำหนดแนวนโยบายในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงินฉบับนี้ ให้สถาบันการเงินใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อม ทบทวน ปรับปรุง นโยบายและระบบงาน ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องให้รองรับภาวะความผันผวนของเศรษฐกิจและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยแนวนโยบายนี้เป็นหลักการในเชิงคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ BCBS ที่ได้ออกเมื่อเดือนกันยายน 2551 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะปรับปรุงหลักเกณฑ์การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณต่อไปในอนาคต เมื่อมีแนวทางมาตรฐานที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ขอบเขตการบังคับใช้

แนวนโยบายฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ยกเว้นบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

3. เนื้อหา

3.1 ในแนวนโยบายฉบับนี้

"สถาบันการเงิน" หมายความว่า สถาบันการเงินตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ยกเว้นบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

"บริษัทลูก" หมายความว่า บริษัทลูกตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

"บริษัทร่วม" หมายความว่า บริษัทร่วมตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

"คณะกรรมการของสถาบันการเงิน" หมายความว่า คณะกรรมการของสถาบันการเงิน หรือคณะผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องในกรณีของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

"คณะกรรมการย่อย" หมายความว่า คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการของสถาบันการเงิน เพื่อบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน เช่น คณะกรรมการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน (Asset and Liability Management Committee: ALCO) เป็นต้น ซึ่งควรประกอบด้วยผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ทั้งจากหน่วยงานที่มีการดำเนินงานซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสภาพคล่อง และหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารหรือควบคุมความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

"ระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance)" หมายความว่า ระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่คณะกรรมการของสถาบันการเงินพิจารณาอนุมัติโดยพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับฐานะการเงิน ความสามารถในการระดมทุน กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ บทบาทในระบบการเงิน ความเสี่ยงและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการควบคุมความเสี่ยงด้านสภาพคล่องให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

"Survival period" หมายถึง ระยะเวลาขั้นต่ำที่สถาบันการเงินสามารถบริหารสภาพคล่องได้อย่างเพียงพอในการดำเนินธุรกิจภายใต้สถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบกับสภาพคล่องและมีกระแสเงินไหลออกที่รุนแรงที่สุด โดยสถาบันการเงินเป็นผู้กำหนด Survival period ภายใต้สมมติฐานในสถานการณ์ดังกล่าวเอง ซึ่งการกำหนด Survival period นี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงิน เป็นต้น

"Liquidity Cushion" หมายถึง สินทรัพย์ที่มีคุณภาพดี มีสภาพคล่องสูงและอยู่ในความต้องการของตลาด ซึ่งสถาบันการเงินควรมีไว้ให้เพียงพอรองรับความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

ของตนเองทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ โดย Liquidity cushion จะขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ของสถาบันการเงิน การทำ Stress test Survival period และคุณลักษณะของสินทรัพย์ โดยสินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อรองรับความต้องการสภาพคล่องระยะสั้นในภาวะวิกฤติควรเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณภาพดีที่สุดและมีสภาพคล่องสูงที่สุด เช่น เงินสด พันธบัตรรัฐบาล หลักทรัพย์ที่สามารถใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับสินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อรองรับความต้องการสภาพคล่องระยะยาวขึ้น ก็อาจมีคุณภาพดีรองลงมา เช่น ตราสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

3.2 หลักการ

สถาบันการเงินควรสามารถบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีสภาพคล่องเพียงพอที่จะรองรับการชำระคืนหนี้สินและภาระผูกพันต่าง ๆ เมื่อครบกำหนดหรือถูกเรียกคืน ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติต่าง ๆ สำหรับทุกสกุลเงินที่สถาบันการเงินมีธุรกิจและครอบคลุมกลุ่มธุรกิจทางการเงินทั้งหมด รวมทั้งบริหารควบคุมความเสี่ยงดังกล่าวให้สอดคล้องกับนโยบาย กลยุทธ์ และอยู่ในระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการของสถาบันการเงิน

3.3 หลักเกณฑ์

(1) หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการของสถาบันการเงิน

ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง คณะกรรมการของสถาบันการเงินควรมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

(1.1) อนุมัตินโยบายและกลยุทธ์ด้านการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งรวมถึงระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ของสถาบันการเงิน

(1.2) ทบทวนนโยบายและกลยุทธ์ ซึ่งรวมถึงระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) อย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อมหรือกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงสมมติฐานในการปรับพฤติกรรมหรือการทำ Stress test ที่มีนัยสำคัญ เพื่อปรับปรุงนโยบาย กลยุทธ์ และวิธีปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

(1.3) ควบคุมดูแลให้ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้มีอำนาจในการจัดการนำนโยบายและกลยุทธ์ไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยจัดทำเป็นขั้นตอนการปฏิบัติในการวัด ติดตาม ควบคุม และ

บริหาร สภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ที่อนุมัติไว้

(1.4) ติดตามฐานะสภาพคล่องและประสิทธิภาพการบริหารสภาพคล่องผ่านการรายงานของคณะกรรมการย่อยอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งพิจารณาแนวทางแก้ไขเมื่อพบปัญหาหรือข้อบกพร่อง

นอกจากนี้ คณะกรรมการของสถาบันการเงินจะต้องปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรรมการของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญสูงสุด และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยธรรมาภิบาลของสถาบันการเงิน รวมทั้งประกาศและหลักเกณฑ์อื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วย

(2) โครงสร้างองค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบ และบุคลากร

(2.1) สถาบันการเงินควรมีโครงสร้างองค์กรและบุคลากรที่มีความชำนาญเหมาะสม มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายและกลยุทธ์ที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการของสถาบันการเงิน

(2.2) โครงสร้างองค์กรควรเอื้ออำนวยต่อการติดตาม ควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบาย กลยุทธ์ และวิธีปฏิบัติ ในการบริหารสภาพคล่องของสถาบันการเงิน โดยมีหน่วยงานตรวจสอบและควบคุมภายในที่เป็นอิสระ ซึ่งรายงานตรงต่อคณะกรรมการของสถาบันการเงินผ่านทางคณะกรรมการตรวจสอบ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 2)

(2.3) สถาบันการเงินควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการย่อย เช่น คณะกรรมการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน (ALCO) ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการย่อยดังกล่าวควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยธุรกิจทุกหน่วยงานที่การดำเนินงานอาจมีผลกระทบต่อสภาพคล่อง โดยหน้าที่ของคณะกรรมการย่อยในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง มีดังนี้

(2.3.1) จัดทำนโยบาย (Policy) และกลยุทธ์ (Strategy) ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งรวมถึงระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ของสถาบันการเงิน เพื่อเสนอคณะกรรมการของสถาบันการเงินอนุมัติ โดยควรจัดให้มีการทบทวนเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจหรือสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการบริหารสภาพคล่องที่มีนัยสำคัญ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถรองรับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้

(2.3.2) นำนโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งรวมถึงระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการของสถาบันการเงิน ไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยจัดทำข้อกำหนดและวิธีปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอย่างเหมาะสม รวมทั้งกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ และลำดับชั้นการรายงาน ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และสื่อสารให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบและปฏิบัติ ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการสอบทานและคานอำนาจกันอย่างเหมาะสมด้วย

(2.3.3) ควบคุมการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องให้เป็นไปตามนโยบายและกลยุทธ์ ซึ่งรวมถึงระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ของสถาบันการเงินที่ได้รับอนุมัติ และรายงานฐานะสภาพคล่อง แนวทางการบริหารปัจจัยและปัญหาต่าง ๆ ด้านสภาพคล่องที่พบ ต่อคณะกรรมการของสถาบันการเงินอย่างสม่ำเสมอ หรือทันทีที่พบปัญหาที่สำคัญ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขได้ทันเวลา

(2.3.4) ทบทวนสมมติฐานในการปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญา และภาวะแวดล้อม รวมถึงสมมติฐานการทำ Stress test อย่างสม่ำเสมออย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง หรือทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อม โครงสร้าง และกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ ที่มีนัยสำคัญ เพื่อปรับเปลี่ยนสมมติฐานตามความเหมาะสม และนำเสนอการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานในการปรับพฤติกรรมหรือการทำ Stress test ต่อคณะกรรมการของสถาบันการเงินเพื่อขออนุมัติ

(3) นโยบาย กลยุทธ์ และวิธีปฏิบัติ

สถาบันการเงินควรมีการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และวิธีปฏิบัติ ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งรวมถึงแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน ที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับกลยุทธ์ทางธุรกิจ สอดคล้องกับลักษณะและความซับซ้อนของธุรกิจ ฐานะการเงิน ความสามารถในการจัดหาเงินทุน และบทบาทของสถาบันการเงินในระบบการเงิน (ตามรายละเอียดที่กำหนดในเอกสารแนบ 1)

(4) ระบบการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

(4.1) สถาบันการเงินควรมีระบบงานที่สามารถระบุ วัด ติดตาม และควบคุมความเสี่ยงด้านสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะที่มองไปข้างหน้า โดยการจัดทำประมาณการกระแสเงินสดรับจ่ายทั้งหมดที่เกิดจากสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกงบดุล

รวมทั้งภาระต่าง ๆ ทั้งที่ผูกพันตามสัญญาและไม่ผูกพันตามสัญญา ตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม โดยครอบคลุมทุกสกุลเงินและรายสกุลเงินที่มีธุรกิจที่มีนัยสำคัญ และความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของแต่ละนิติบุคคลในกลุ่มธุรกิจทางการเงินที่สถาบันการเงินต้องดูแลหรือให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่อง เช่น บริษัทลูก และนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purposed Vehicle : SPV) เป็นต้น รวมทั้งของกลุ่มธุรกิจทางการเงินในภาพรวม (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 3)

สถาบันการเงินควรคำนึงถึงพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาที่มีผลต่อรายการทรัพย์สิน หนี้สิน รายการธุรกรรมนอกงบดุลต่าง ๆ รวมทั้งภาวะแวดล้อม ซึ่งอาจทำให้กระแสเงินสดรับและจ่ายที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างจากสัญญาหรือที่ประมาณการไว้ ดังนั้น สถาบันการเงินควรมีการปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมและพฤติกรรมดังกล่าว โดยใช้ข้อมูลในอดีต มุมมองในอนาคต กลยุทธ์ของสถาบันการเงิน สภาวะแวดล้อมที่อาจเปลี่ยนแปลง และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 4 - 6)

(4.2) สถาบันการเงินควรมีระบบที่จะให้ข้อมูลโครงสร้างแหล่งเงินทุนและระยะเวลา เพื่อใช้ในการติดตามการกระจายตัวของแหล่งเงินทุนให้เหมาะสม ตามกลยุทธ์ที่ได้รับอนุมัติไว้ รวมทั้งข้อมูลการกระจุกตัวของแหล่งเงินทุนตามคู่สัญญา ตามประเภทของเครื่องมือและตราสารทางการเงิน ตามตลาด ตามสกุลเงิน และตามถิ่นที่อยู่ของแหล่งเงินทุน

(4.3) สถาบันการเงินควรมีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อรองรับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ รวมทั้งมีการติดตามปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการจัดหาเงินทุนอย่างใกล้ชิด เพื่อประเมินและรักษาความสามารถในการจัดหาเงินทุนหรือการกู้ยืมเงินทั้งในภาวะปกติและในภาวะวิกฤติ

(4.4) สถาบันการเงินควรมีระบบงานเพื่อรองรับการบริหารสภาพคล่องระหว่างวัน (Intraday liquidity) และบริหารความเสี่ยงที่อาจทำให้ไม่สามารถชำระราคาได้ตามกำหนดเวลา (Payment and settlement) โดยระบุและจัดลำดับความสำคัญของรายการชำระเงินระหว่างวันที่สำคัญ เช่น ธุรกรรมที่เจาะจงเวลาในการชำระเงิน มีการจัดลำดับการรับและจ่ายเงินอย่างเหมาะสม ทั้งสกุลเงินบาทและสกุลเงินตราต่างประเทศ สามารถรองรับธุรกิจที่ทำทั้งหมด รวมทั้งธุรกิจที่มีกระแสเงินรับจ่ายที่ไม่แน่นอนที่ต้องให้ความสนใจและระมัดระวังเป็นพิเศษ เช่น การเป็น Custodian bank Correspondent bank หรือ Settlement bank รวมทั้งควรคำนึงถึงการหาแหล่งเงินกู้ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการจัดสรรสินทรัพย์ที่จะใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมระหว่างวัน เพื่อให้กระบวนการในการชำระเงินดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ทันเวลา ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ

(4.5) สถาบันการเงินควรมีระบบการเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) ที่เหมาะสม (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 3)

(4.6) สถาบันการเงินควรมีระบบการทดสอบภาวะวิกฤติ (Stress test)

(4.6.1) สถาบันการเงินควรจัดทำ Stress test อย่างสม่ำเสมอ โดยควรจัดทำในหลากหลายสถานการณ์ ทั้งสถานการณ์วิกฤติในกรณีที่เกิดขึ้นเฉพาะรายสถาบันการเงิน (Institution-specific crisis) กรณีวิกฤติทั้งระบบ (Market-wide crisis) และสถานการณ์จำลองที่เป็นผลรวมของทั้งสองกรณี (Combination of both) ซึ่งวิกฤติดังกล่าวอาจดำเนินต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานหรือแค่ชั่วคราว เพื่อวัดความเสี่ยงและผลกระทบต่อฐานะสภาพคล่องในทุกระดับ ทั้งระดับนิติบุคคลและกลุ่มธุรกิจทางการเงิน เพื่อให้สามารถระบุถึงปัจจัยหรือจุดอ่อนที่อาจทำให้เกิดปัญหาสภาพคล่องแก่สถาบันการเงิน และเพื่อให้มั่นใจว่าฐานะปัจจุบันสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ที่กำหนดไว้ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 5)

(4.6.2) ในการทำ Stress test สถาบันการเงินควรใช้รายการข้อมูลที่สำคัญทั้งด้านสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการนอกงบดุล ทั้งที่ผูกพันและไม่ผูกพันตามสัญญา เพื่อแสดงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อกระแสเงินสดรับจ่ายของสถาบันการเงินในสถานการณ์จำลองภาวะวิกฤติต่าง ๆ

(4.6.3) ขอบเขตและความถี่ในการทำ Stress test ขึ้นกับขนาด ปริมาณธุรกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง และบทบาทของสถาบันการเงินต่อระบบการเงิน แต่อย่างน้อยควรจัดทำไตรมาสละ 1 ครั้ง มีการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำที่สถาบันการเงินจะสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ภาวะวิกฤติที่รุนแรงที่สุด (Survival period) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระยะเวลาที่สถาบันการเงินใช้ในการระดมเงินในภาวะวิกฤติ ทั้งนี้ ควรมีการทบทวนการตั้งสมมติฐานต่าง ๆ อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งมีเหตุผลอธิบายการกำหนดดังกล่าว

(4.6.4) สถาบันการเงินควรมีการนำผลการทำ Stress test ไปประกอบในการปรับปรุงฐานะสภาพคล่อง นโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง การจัดทำแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 7) และการกำหนดระดับ Liquidity cushion ที่เหมาะสมด้วย

(4.6.5) ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดเพิ่มเติมให้สถาบันการเงินบางแห่งหรือทุกแห่ง จัดทำ Stress test ตามสถานการณ์ สมมติฐาน และความถี่ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามความเหมาะสมได้

(4.7) สถาบันการเงินควรบริหารสินทรัพย์หรือหลักประกันอย่างเหมาะสม โดยควรมีเงินสดหรือสินทรัพย์ที่มีคุณภาพดีในปริมาณที่เพียงพอ สามารถรองรับประมาณการความต้องการสภาพคล่องทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติต่าง ๆ ได้ (Liquidity cushion) สอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์ที่ได้รับอนุมัติไว้ เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจ ระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) และ Survival period ของสถาบันการเงิน โดยในกรณีที่สถาบันการเงินมีปริมาณสินทรัพย์ที่มีคุณภาพดีและสภาพคล่องสูง ไม่เพียงพอรองรับภาวะวิกฤติตามสถานการณ์จำลองที่ใช้ทดสอบ สถาบันการเงินควรมีแผนดำเนินการปรับฐานะสภาพคล่อง นโยบายและกลยุทธ์ ให้เหมาะสมโดยเร็ว ทั้งนี้ สถาบันการเงินควรมีการประเมินคุณภาพและสภาพคล่องของสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ โดยสินทรัพย์ที่ใช้เป็น Liquidity cushion ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

(4.7.1) มีสภาพคล่องสูง ปราศจากภาระผูกพัน สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสถาบันการเงินควรพิจารณาคุณสมบัติของ Liquidity cushion ให้เหมาะสมและสามารถรองรับภาวะวิกฤติในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีวิกฤติทั้งระบบ (Market-wide crisis) ซึ่งอาจขาดสภาพคล่องในตลาดหรือตลาดไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ Liquidity cushion ที่เหมาะสมรองรับกรณีดังกล่าวควรเป็นสินทรัพย์ที่สามารถใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้

(4.7.2) มีการกระจายตัวอย่างเหมาะสม เช่น ไม่กระจุกตัวในตราสารหนี้รุ่นใดรุ่นหนึ่งมากเกินไป

(4.8) สถาบันการเงินควรมีระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพในการรองรับการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง โดยมีการรายงานข้อมูลด้านสภาพคล่อง ผลการทำ Stress test และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ต่อผู้บริหารระดับสูง คณะกรรมการย่อย และคณะกรรมการของสถาบันการเงินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงนโยบาย กลยุทธ์ หรือกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันเวลา

(5) การเปิดเผยข้อมูล

สถาบันการเงินควรเปิดเผยข้อมูลด้านสภาพคล่องต่อสาธารณชนอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative information) และข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative information) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถประเมินฐานะสภาพคล่องของสถาบันการเงินและความมีประสิทธิภาพในการบริหารสภาพคล่องได้ รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้เกิดความโปร่งใสและการมีวินัยในระบบสถาบันการเงิน (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 8)

(6) ระบบงานในการสร้างแบบรายงาน

สถาบันการเงินควรจัดให้มีระบบงานที่สามารถสร้างแบบรายงานที่แสดงข้อมูลฐานะสภาพคล่องสุทธิหรือกระแสเงินสดรับจ่าย เพื่อใช้ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 9)

4. วันเริ่มต้นบังคับใช้

แนวนโยบายฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ **28** มกราคม 2553 เป็นต้นไป

เอกสารแนบ

1. นโยบาย (Policy) และกลยุทธ์ (Strategy) ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง
2. ระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง
3. ระบบการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง
4. การปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาในภาวะปกติ (Behavioral adjustment)
5. การทดสอบภาวะวิกฤติ (Stress test)
6. อัตราส่วนลดที่จะใช้ปรับลดมูลค่าหลักทรัพย์ลงจากราคาตลาด (Haircut)
7. แผนรองรับเหตุฉุกเฉิน (Contingency Plan)
8. การเปิดเผยข้อมูล
9. ระบบงานในการสร้างแบบรายงานฐานะสภาพคล่องสุทธิ

เอกสารแนบ 1

นโยบาย (Policy) และกลยุทธ์ (Strategy) ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

1. การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์

1.1 ในการจัดทำนโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งรวมถึงการกำหนดระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) สถาบันการเงินควรใช้หลักความระมัดระวัง (Conservative approach) และควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องครบถ้วนทุกด้าน เช่น

(1) ขนาดและลักษณะของธุรกิจ บทบาทและความสำคัญของสถาบันการเงินในระบบการเงิน

(2) การกระจายและความผันผวนของแหล่งเงินทุน รวมถึงความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

(3) ปริมาณและคุณภาพของสินทรัพย์ที่มี

(4) ความน่าเชื่อถือและความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาของแหล่งเงินทุน และ Standby Facility ที่มีอยู่

(5) ข้อจำกัดทางด้านกฎหมายและหลักเกณฑ์การกำกับดูแลทั้งในประเทศ ต่างประเทศ และระหว่างประเทศที่สถาบันการเงินมีธุรกิจ (Cross-border) ข้อปฏิบัติ ระยะเวลาในการโอนสภาพคล่องและสินทรัพย์ที่จะใช้เป็นหลักประกัน

(6) ขนาดและความซับซ้อนของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศ และความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสกุลต่างประเทศ

(7) ธุรกิจ ธุรกรรมหรือรายการนอกงบดุลที่ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของกระแสเงินสด เช่น ภาระการค้ำประกัน ธุรกรรมอนุพันธ์ หรือการทำหน้าที่เป็น Correspondent bank หรือ Custodian bank

(8) ภาระของสถาบันการเงินในการสนับสนุนสภาพคล่องให้กับบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น บริษัทลูก บริษัทร่วม และ SPV เป็นต้น

(9) ความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสถาบันการเงิน เช่น ความเสี่ยงทางเครดิต ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงด้านราคาตลาด ความเสี่ยงจากการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านกฎหมาย ความเสี่ยงด้านการชำระราคา (Settlement Risk) และความเสี่ยงด้านชื่อเสียงขององค์กร เป็นต้น

1.2 สถาบันการเงินควรมีการถ่ายทอดและสื่อสารกับผู้บริหารทุกระดับที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงนโยบายและกลยุทธ์ ซึ่งรวมถึงระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance)

ของสถาบันการเงิน ให้สามารถประเมินเปรียบเทียบประโยชน์ที่จะได้รับจากทำธุรกรรมและความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งรับทราบและปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ

2. <u>นโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง</u>

นโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องควรมีความชัดเจนและจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยข้อมูลขั้นต่ำที่ควรระบุในนโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องมีดังนี้

2.1 ระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่ยอมรับได้ (Liquidity risk tolerance) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย กลยุทธ์ และความซับซ้อน ในการดำเนินธุรกิจ ฐานะการเงิน ความสามารถในการจัดหาเงินทุนและบทบาทของสถาบันการเงินในระบบ ซึ่งครอบคลุมทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ

2.2 โครงสร้างของสินทรัพย์ หนี้สิน ภาระผูกพันและรายการนอกงบดุลต่าง ๆ โดยมีการกระจายแหล่งที่มาของเงินทุนและแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนอย่างเหมาะสม ไม่ควรพึ่งพาแหล่งใดแหล่งหนึ่งเป็นสำคัญ เช่น ไม่ควรกระจุกตัวเฉพาะเจ้าหนี้ ผู้ลงทุนหรือผู้ฝากเงินรายใหญ่เพียงไม่กี่ราย โดยให้ระบุแหล่งที่มาของเงินทุนและการใช้ไปของเงินทุน ตามระยะเวลา ทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะแหล่งที่มาของเงินทุนที่ให้ความสำคัญ เช่น เน้นผู้ฝากเงินรายย่อยหรือรายใหญ่ หรือพึ่งพาเงินทุนจากบริษัทแม่ในต่างประเทศ และแหล่งที่ใช้ไปของเงินทุนที่ให้ความสำคัญ เช่น เน้นการปล่อยสินเชื่อประเภทใด โดยควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาหรือใช้ไปของเงินทุนต่าง ๆ ประกอบด้วย

2.3 กลยุทธ์ที่ชัดเจนในการหาแหล่งเงินทุน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การรักษาความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุน และการดูแลปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการเข้าหาแหล่งเงินทุน เช่น ความมั่นคงของเงินกองทุน ซึ่งสถาบันการเงินควรมีการติดตามอย่างใกล้ชิด

2.4 แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทั้งสกุลเงินบาท และสกุลเงินตราต่างประเทศ ทั้งสำหรับภายในสถาบันการเงินเอง ระหว่างนิติบุคคลในกลุ่มธุรกิจทางการเงินหรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงภาระที่สถาบันการเงินต้องให้ความช่วยเหลือสภาพคล่องแก่นิติบุคคลอื่น เช่น บริษัทลูก และนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purposed Vehicle : SPV) วิธีการให้ความช่วยเหลือ วงเงินหรือข้อจำกัดในการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ รวมถึงกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสถาบันการเงินควรกำหนดเพดานการให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องระหว่างนิติบุคคลภายในกลุ่มธุรกิจทางการเงินหรือแก่นิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันผลกระทบจากปัญหาสภาพคล่องจากนิติบุคคลหนึ่งแพร่ไปยังอีกนิติบุคคลหนึ่ง

2.5 เครื่องมือ อัตราส่วนต่าง ๆ หรือเพดาน ที่สถาบันการเงินใช้ในการวัดและควบคุมความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ระดับการพึ่งพาเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในด้านองค์ประกอบ ลักษณะ เครื่องมือทางการเงิน และระยะเวลาครบกำหนด (ตัวอย่างตามเอกสารแนบ 3)

2.6 ระดับหรือปริมาณสินทรัพย์ที่มีคุณภาพและมีสภาพคล่องสูงในแต่ละประเภทที่สถาบันการเงินควรมีไว้ (Liquidity cushion) เพื่อรองรับทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ

2.7 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องทั้งภาวะปกติ และภาวะวิกฤติ

2.8 นโยบายและกระบวนการในการพิจารณาถึงต้นทุน ประโยชน์และความเสี่ยง ที่เกี่ยวข้องกับสภาพคล่อง ในการพิจารณากำหนดราคาภายในองค์กร (Internal pricing) การประเมินผลงาน การอนุมัติธุรกรรมใหม่ที่สำคัญ เพื่อให้การปฏิบัติงานของแต่ละสายงานธุรกิจมีการพิจารณาความคุ้มค่าของผลประโยชน์และต้นทุน รวมทั้งความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ที่เกิดจากการทำธุรกรรมต่าง ๆ ควบคู่กันด้วย

2.9 ระบบการรายงานข้อมูลความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ความถี่และขอบเขตของรายงาน และผู้รับรายงาน

2.10 สมมติฐานในการปรับข้อมูลตามพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญา และในการทำ Stress Test ภายใต้สถานการณ์จำลองต่าง ๆ และระยะเวลาขั้นต่ำที่สถาบันการเงินสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ภาวะวิกฤติ (Survival Period) ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระยะเวลาที่สถาบันการเงินใช้ในการระดมเงินในภาวะวิกฤติ (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 4 – 6)

2.11 ระบบการเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) ซึ่งระบุถึงเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ระดับความผิดปกติด้านสภาพคล่อง (Indicator) เพื่อใช้วัดว่าเมื่อใดสถานการณ์เริ่มส่งสัญญาณของปัญหาซึ่งอาจเกิดวิกฤติตามมา (Alert) และเมื่อใดควรเริ่มปฏิบัติตามแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน (Trigger Point) รวมถึงแจ้งต่อธนาคารแห่งประเทศไทยทันทีที่มีสัญญาณของปัญหา (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 3)

2.12 แผนรองรับเหตุฉุกเฉิน (Contingency Plan) ที่ชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อรองรับกรณีภาวะวิกฤติต่าง ๆ ทั้งวิกฤติเฉพาะรายสถาบันการเงิน วิกฤติของทั้งระบบ และวิกฤติรายสถาบันการเงินและระบบประกอบกัน รวมถึงรายละเอียดกระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และวิธีในการจัดการภาวะการขาดสภาพคล่องในกรณีต่าง ๆ ซึ่งมีความยืดหยุ่นและละเอียดเพียงพอที่จะปฏิบัติได้จริง (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 7)

เอกสารแนบ 2

ระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

1. สถาบันการเงินควรจัดให้มีระบบควบคุมภายในที่สอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง และมีระบบติดตามอย่างสม่ำเสมอให้การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเป็นไปตามวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้

2. ในกรณีที่เกิดปัญหาด้านสภาพคล่องให้ผู้รับผิดชอบรายงานต่อผู้บริหารในระดับที่เหมาะสมทันทีที่พบปัญหา รวมถึงการพิจารณารายงานปัญหาให้คณะกรรมการย่อยและคณะกรรมการของสถาบันการเงินทราบตามลำดับความรุนแรง เพื่อพิจารณาแนวทางแก้ไขทันที ทั้งนี้ สถาบันการเงินควรมีข้อกำหนดเกี่ยวกับระดับของปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางแก้ไข และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

3. สถาบันการเงินควรจัดทำ Back test เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงกับข้อมูลจากสมมติฐานที่ประมาณการไว้อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง เพื่อการตรวจสอบความเหมาะสมของการกำหนดสมมติฐานและการปรับข้อมูลตามพฤติกรรม โดยสถาบันการเงินควรมีการเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงตามระยะเวลาที่เหมาะสมซึ่งไม่น้อยกว่า 1 ปี เช่น ข้อมูลการฝากต่อ (Rollover) ของลูกค้าประเภทเงินฝากประจำ ข้อมูลการถอนเงินสูงสุดต่อวันในแต่ละเดือน และข้อมูลการเบิกถอนใช้วงเงินกู้ (Draw downs under loan commitment) เป็นต้น รวมทั้งควรมีรายงานหรือข้อมูลที่แสดงผลการทำ Back test เก็บไว้เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบด้วย

4. สถาบันการเงินควรจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของระบบการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องมีการกระทบยอด การสอบทาน และการรักษาความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล ให้กับระบบข้อมูลข่าวสารและระบบการรายงาน อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการดูแลและตรวจสอบการบริหารสภาพคล่องของบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินที่สถาบันการเงินต้องรับภาระหรือต้องเข้าช่วยเหลือหากเกิดปัญหาด้านสภาพคล่องกับบริษัทเหล่านั้น ทั้งนี้ให้รวมถึงการดูแลการทำ Stress test การกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ และการจัดทำแผนรองรับเหตุฉุกเฉินของสถาบันการเงินและนิติบุคคลในกลุ่มธุรกิจทางการเงินที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมด้วย

5. สถาบันการเงินควรจัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานอิสระภายในสถาบันการเงิน และรายงานตรงต่อคณะกรรมการของสถาบันการเงินผ่านคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางและดำเนินการแก้ไขทันที เมื่อพบปัญหาหรือข้อบกพร่อง โดยหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวควรมีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ที่เหมาะสม

เอกสารแนบ 3

ระบบการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

1. ระบบการบริหารกระแสเงินสดรับจ่าย

1.1 สถาบันการเงินควรจัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่เหมาะสม ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถแสดงประมาณการกระแสเงินสดรับจ่าย (Cash flow mismatch หรือ Liquidity gap) เพื่อวัดและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งประกอบด้วยประมาณการกระแสเงินสดรับจ่ายที่เกิดจากรายการสินทรัพย์ หนี้สิน รายการนอกงบดุล และภาระต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลา โดยควรแบ่งช่วงเวลาอย่างเหมาะสม สนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถติดตามบริหารสภาพคล่องในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินธุรกิจ แม้ว่าการบริหารสภาพคล่องโดยส่วนใหญ่จะเน้นการบริหารในระยะสั้น ๆ แต่สถาบันการเงินก็ควรติดตามความต้องการเงินทุนในระยะกลางและระยะยาวด้วย เพื่อจะได้เห็นสัญญาณของปัญหาตั้งแต่แรก และจะสามารถพิจารณาปรับปรุงแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ในระยะ 5 วันทำการแรกหรือ 7 วันปฏิทินแรก สถาบันการเงินควรมีระบบการบริหารกระแสเงินสดรับจ่ายที่สามารถแสดงรายละเอียดได้เป็นรายวัน และอาจลดความถี่ลงสำหรับในระยะเวลาถัดไป สำหรับสถาบันการเงินที่พึ่งพิงแหล่งเงินทุนระยะกลางมากกว่าแหล่งเงินทุนระยะสั้น ควรมีการประมาณการกระแสเงินสดรับจ่ายในช่วงระยะกลางที่เอื้ออำนวยให้สถาบันการเงินสามารถบริหารสภาพคล่องดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

1.3 การประมาณการกระแสเงินสดรับจ่ายควรแสดงยอดสภาพคล่องส่วนเกินหรือส่วนขาดสุทธิในแต่ละช่วงเวลา และยอดสะสม (Cumulative net excess or shortfall) ทั้งในภาวะปกติและภาววิกฤติ โดยข้อมูลประมาณการกระแสเงินสดรับจ่ายดังกล่าวควรมีการปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาตามสมมติฐานที่เหมาะสม โดยยึดหลักความเป็นจริง (Realistic) และความระมัดระวัง (Conservative) (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 4 - 6)

1.4 ในกรณีที่สถาบันการเงินมีการทำธุรกรรมในหลายสกุลเงิน สถาบันการเงินควรมีระบบงานที่สามารถแยกบริหารสภาพคล่องในสกุลเงินบาทและสกุลเงินต่างประเทศอื่นที่มีนัยสำคัญได้เป็นรายสกุล

1.5 สถาบันการเงินควรมีประมาณการกระแสเงินสดรับจ่าย โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนที่อาจมีผลต่อกระแสเงินสดรับจ่ายและสภาพคล่องส่วนเกินหรือส่วนขาด (Liquidity mismatch) การแลกเปลี่ยนเงินจากสกุลหนึ่งไปอีกสกุลหนึ่ง ความสามารถในการเข้าถึงตลาดหรือแหล่งเงินทุนสกุลต่างประเทศนั้น ๆ สภาพคล่องของตลาดและความผันผวนของค่าเงิน

1.6 การประมาณการกระแสเงินสดรับจ่ายควรแสดงข้อมูลทั้งระดับสถาบันการเงิน และระดับภาพรวมของกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ทั้งในและต่างประเทศ

2. **ระบบการเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System)**

2.1 สถาบันการเงินควรมีระบบการเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) โดยใช้เครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ที่จะระบุถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจากฐานะสภาพคล่องหรือความต้องการเงินทุน ภาวะความผิดปกติที่เริ่มเกิดขึ้น หรือภาวะวิกฤติที่เริ่มก่อตัว เพื่อให้ผู้บริหารได้ประเมินสถานการณ์และพิจารณาแนวทางรองรับ โดยองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการเตือนภัยล่วงหน้า มีดังนี้

2.1.1 การกำหนดคำนิยามและตัวบ่งชี้ความผิดปกติในระดับต่าง ๆ (Indicative Signals) โดยเป็นในลักษณะคำบรรยายสถานการณ์ (Qualitative Approach) และ/หรือการใช้ตัวชี้วัดต่าง ๆ (Quantitative Approach) เช่น การถูกลดระดับ Credit rating ราคาหุ้นลดลง อัตราการไหลออกของผู้ฝากรายย่อยเพิ่มขึ้น หรือความสามารถในการกู้ยืมระยะยาวลดลง หรือการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนต่าง ๆ ที่สะท้อนความผิดปกติ โดยกำหนดทั้งระดับที่ต้องเตรียมพร้อม (Alert) และระดับที่ต้องเริ่มดำเนินการตามแผนฉุกเฉินที่กำหนดไว้ (Trigger Points)

2.1.2 การกำหนดหน้าที่และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในทุกประเด็นที่สำคัญ เช่น การติดตามและรายงานการเปลี่ยนแปลงของตัวบ่งชี้ การประสานงานระหว่างส่วนงานต่าง ๆ เป็นต้น

2.1.3 การทบทวนและปรับปรุงตัวบ่งชี้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และภาวะแวดล้อม

2.1.4 การติดตามดูแลรักษาระบบให้ทันสมัยอยู่เสมอ (System Monitoring and Maintenance)

2.1.5 เมื่อมีภาวะผิดปกติด้านสภาพคล่อง หรือเมื่อภาวะวิกฤติเริ่มก่อตัว อันอาจส่งผลกระทบกับฐานะสภาพคล่องและการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน เช่น เมื่อถึงระดับที่ต้องเตรียมพร้อม (Alert) หรือระดับที่ต้องเริ่มดำเนินการตามแผนรองรับเหตุฉุกเฉินที่กำหนดไว้ (Trigger Points) ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาบันการเงินประสานงานและแจ้งฝ่ายวิเคราะห์และติดตามฐานะ สายกำกับสถาบันการเงิน (Central Point of Contact: CPC) ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ ผ่านทางโทรศัพท์ทันทีที่พบความผิดปกติหรือเมื่อภาวะวิกฤติเริ่มก่อตัว รวมทั้งรายงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรทางหนังสือ e-mail หรือโทรสาร ภายในวันทำการนั้น

3. **ตัวอย่างอัตราส่วนและตัวกำหนดระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง**

สถาบันการเงินควรเลือกอัตราส่วนและตัวกำหนดระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่เหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจของตน (Internal limits) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดและควบคุมความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง รวมถึงการใช้เป็นตัวบ่งชี้ในระบบการเตือนภัยล่วงหน้า (Alerts and Triggers) ตัวอย่างเช่น

(1) จำนวนกระแสเงินสดที่ไหลออกสะสม (Cumulative cash outflows)

(2) อัตราส่วนการกระจุกตัวในสินทรัพย์ หรือ หนี้สิน (Concentrations in assets or liabilities)

(3) อัตราส่วนการเบิกถอนเงินฝากต่อวัน

(4) อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อเงินฝาก (Loans - deposits)

(5) อัตราส่วนเงินกู้ยืมต่อสินทรัพย์รวม (Borrowed funds – total assets)

(6) อัตราส่วนวงเงินให้กู้ยืมต่อสินทรัพย์รวม (Commitments to lend – total assets)

(7) อัตราส่วนสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อสินทรัพย์ที่ไม่มีสภาพคล่อง (Liquid – illiquid)

(8) อัตราส่วนเงินกู้ยืมในรูปต่าง ๆ ต่อเงินฝากหรือหนี้สินรวม (Borrowed funds – deposits or liabilities)

(9) ระดับ Mismatch Size ในระยะสั้น และยอดสะสมในช่วงต่อไป รวมทั้งอัตราส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับ Liquidity cushion ที่มี

(10) อัตราส่วนเงินกู้ยืมระยะสั้นต่อหนี้สินรวม (ทั้งในรูปเงินกู้ยืมโดยตรงหรือการออกตราสาร) เพื่อรองรับ Mismatch size ในช่วงต่าง ๆ

(11) อัตราส่วนระดับสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่อหนี้สินระยะสั้น

(12) อัตราส่วนเงินให้กู้ยืมต่อเงินกองทุน (Loans – capital)

(13) อัตราส่วนหนี้สินที่มีความเสี่ยงสูงบางประเภทต่อหนี้สินรวม

(14) ระดับการพึ่งพาแหล่งเงินทุน ทั้งจากลูกค้าเงินฝากรายใหญ่ หรือกลุ่มเป้าหมาย

(15) โครงสร้างอายุของสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันแต่ละรายการ

(16) ระดับสภาพคล่องในระยะสั้น เพื่อรองรับธุรกรรมประจำวัน

เอกสารแนบ 4

<u>การปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาในภาวะปกติ (Behavioral adjustment)</u>

1. สถาบันการเงินควรมีการปรับข้อมูลประมาณการกระแสเงินสดรับจ่ายให้สอดคล้องกับลักษณะและพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญา และสภาวะแวดล้อม ที่มีผลต่อกระแสเงินสดรับจ่ายของรายการสินทรัพย์ หนี้สิน และรายการธุรกรรมนอกงบดุลต่าง ๆ เนื่องจากสินทรัพย์บางประเภทอาจไม่ได้รับเงินตามสัญญา หรือเงินฝากประเภทที่ผู้ฝากมีสิทธิไถ่ถอนได้ทันทีแต่ก็มิได้มาไถ่ถอนทั้งหมด หรือเมื่อเงินฝากครบกำหนดก็ยังมีการฝากต่อ (Rollover) หรือกรณีที่สถาบันการเงินได้ให้วงเงินกู้ (Draw downs under loan commitment) แต่ลูกค้ามิได้เบิกถอน เป็นต้น ทั้งนี้ การปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาและสภาวะแวดล้อมในแต่ละสถาบันการเงินอาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะและโครงสร้างการดำเนินธุรกิจ ปริมาณและความซับซ้อนของธุรกรรม รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การตั้งสมมติฐานเพื่อปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาในการประมาณการกระแสเงินสดรับจ่าย ควรสมเหตุสมผลและสะท้อนภาพความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่แท้จริงมากที่สุด โดยสถาบันการเงินควรชี้แจงเหตุผลได้ พร้อมทั้งมีข้อมูลสนับสนุนอย่างเพียงพอในการกำหนดสมมติฐานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับแบบแผนของกระแสเงินสดในอดีต ร่วมกับการใช้วิจารณญาณคาดการณ์แนวโน้มที่เป็นไปได้ในอนาคต โดยวิธีการปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาและสภาวะแวดล้อมในแต่ละรายการอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะของรายการนั้น ๆ และตามดุลยพินิจของแต่ละสถาบันการเงิน โดยมีหลักการที่สำคัญในการกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ความสม่ำเสมอและเหมาะสม มีเหตุผลสามารถอธิบายได้ และมีหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ

2.2 การใช้ข้อมูลในอดีตเพื่อสนับสนุนการกำหนดสมมติฐาน ควรมีข้อมูลในอดีตย้อนหลังอย่างเพียงพอ ถูกต้อง ตามหลักวิชาการทางสถิติ โดยควรมีข้อมูลย้อนหลังไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือหากเป็นธุรกรรมใหม่ที่ไม่มีข้อมูลย้อนหลังควรมีแนวทางและเหตุผลในการกำหนดสมมติฐานที่น่าเชื่อถือและยอมรับได้

3. สถาบันการเงินควรมีการตรวจสอบความเหมาะสมของการตั้งสมมติฐานจากข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง มีการทบทวนสมมติฐานอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง หรือทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อม โครงสร้าง กลยุทธ์ และลักษณะการดำเนินธุรกิจที่มีนัยสำคัญ เพื่อปรับเปลี่ยน

สมมติฐานตามความเหมาะสม โดยสถาบันการเงินควรเก็บเอกสารที่แสดงวิธีการคำนวณและข้อมูลประกอบการกำหนดสมมติฐานไว้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบ

4. สถาบันการเงินควรพิจารณาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่อาจทำให้ต้องปรับเปลี่ยนสมมติฐาน

4.1 ปัจจัยภายใน เช่น โครงสร้าง กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ และฐานะความมั่นคง เป็นต้น

4.2 ปัจจัยภายนอก เช่น ภาวะเศรษฐกิจ สภาพคล่องในระบบ ภาวะการแข่งขันในตลาด อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และการกู้เงินของภาครัฐ เป็นต้น

5. ตัวอย่างประเด็นสำคัญที่ทำให้กระแสเงินสดที่รับจ่ายจริงแตกต่างไปจากสัญญา

5.1 พฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาที่มีผลต่อกระแสเงินสดในรายการต่าง ๆ ในงบดุล เช่น การฝากเงินต่อเนื่อง (Rollover) และเพิ่มขึ้นของเงินฝาก โดยสถาบันการเงินควรปรับข้อมูลเงินฝากทุกประเภทให้สะท้อนพฤติกรรมของลูกค้า

5.2 พฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาที่มีผลต่อรายการนอกงบดุล เช่น ภาระการค้ำประกัน วงเงินให้สินเชื่อที่ยังไม่ได้เบิกถอน หรือธุรกรรมอนุพันธ์ เป็นต้น

5.3 รายการที่ลูกค้าหรือคู่สัญญาสามารถถอนเงินสด โอนเงิน หรือใช้สิทธิในการทำธุรกรรมได้ทันที และมีผลทำให้สภาพคล่องของสถาบันการเงินลดลง เช่น การเบิกถอนเงินจากวงเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติแล้ว และการใช้สิทธิในสัญญา Put option เป็นต้น

5.4 ความผันผวนตามฤดูกาล (Seasonality) เช่น เทศกาลตรุษจีนอาจมีการเบิกถอนเงินจำนวนมาก หรือหลังฤดูการเก็บเกี่ยวอาจมีการฝากเงินจำนวนมาก เป็นต้น

5.5 ผลกระทบจากนโยบายการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงินเอง

เอกสารแนบ 5

<u>การทดสอบภาวะวิกฤติ (Stress test)</u>

1. นอกเหนือจากการปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาและสภาวะแวดล้อมในภาวะปกติ (Behavioral adjustment) แล้ว สถาบันการเงินควรทำการทดสอบข้อมูลเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องในภาวะวิกฤติ (Stress Test) อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยไตรมาสละ 1 ครั้ง โดยควรทบทวนการตั้งสมมติฐานให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อม กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสถาบันการเงินควรเก็บเอกสารที่แสดงวิธีการคำนวณและข้อมูลประกอบการกำหนดสมมติฐานไว้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบ

2. สถาบันการเงินควรจัดทำ Stress test ภายใต้สถานการณ์จำลองและสมมติฐานที่กำหนดขึ้นเอง โดยสถานการณ์จำลองดังกล่าวควรมีความหลากหลาย ครอบคลุมอย่างน้อยในกรณีวิกฤติที่เกิดขึ้นเฉพาะรายสถาบันการเงิน (Institution-specific crisis) กรณีวิกฤติทั้งระบบ (Market-wide crisis) และสถานการณ์จำลองที่เป็นผลรวมของทั้งสองกรณี (Combination of both) ทั้งที่เป็นวิกฤติแบบชั่วคราวระยะสั้นและแบบระยะยาว ที่สถาบันการเงินประเมินว่าเป็นกรณีที่รุนแรงและส่งผลกระทบกับสถาบันการเงินมาก โดยวิธีการกำหนดสมมติฐานที่ใช้ในการปรับรายการเดียวกันในแต่ละสถานการณ์จำลองอาจแตกต่างกันได้

3. เพื่อให้สถานการณ์จำลองดังกล่าวครอบคลุมถึงความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่มีต่อสถาบันการเงิน ในการกำหนดสมมติฐานสถาบันการเงินควรคำนึงถึง

3.1 ลักษณะธุรกิจและจุดอ่อนของสถาบันการเงิน รวมถึงธุรกรรมที่ลูกค้าหรือคู่สัญญาสามารถยกเลิก เบิกถอนหรือโอนเงินสดได้ทันที

3.2 ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของความเสี่ยงอื่นต่อความเสี่ยงสภาพคล่อง

3.3 ความเชื่อมโยงของสภาพคล่องของตลาดต่อการระดมเงินของสถาบันการเงิน

3.4 หลักความระมัดระวัง (Conservative approach)

4. ข้อมูลจากประสบการณ์ในอดีตของสถาบันการเงินเองเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการกำหนดสมมติฐาน สถาบันการเงินควรใช้ข้อมูลที่หลากหลายในการตั้งสมมติฐาน เช่น ข้อมูลของสถาบันการเงินอื่นภายในประเทศ ที่มีขนาดและลักษณะการประกอบธุรกิจที่ใกล้เคียงกัน ข้อมูลของสถาบันการเงินในต่างประเทศ หรือใช้วิธีประมาณการภายใต้สมมติฐานต่าง ๆ

5. การกำหนดสถานการณ์จำลอง (Stress test scenarios) ในการทดสอบภาวะวิกฤติด้านสภาพคล่อง

5.1 กรณีวิกฤติเฉพาะรายสถาบันการเงิน (Institution-specific crisis)

กรณีวิกฤติเกิดขึ้นจากการบริหารงานผิดพลาด จนกระทบฐานะอย่างรุนแรง ส่งผลถึงความเชื่อมั่นของผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ และคู่สัญญา รวมถึงสถาบันการเงินอื่น ๆ ก็อาจขาดความเชื่อมั่นด้วยเช่นกัน เช่น การถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือลงมากกว่า 2 ระดับ และส่งผลกับการไหลออกของเงินฝาก การต่ออายุเงินกู้ยืม และต้นทุนการกู้ยืมเงินของสถาบันการเงิน รวมถึงเหตุการณ์ที่สถาบันการเงินต้องเข้าช่วยเหลือสภาพคล่องของนิติบุคคลอื่นจนทำให้เกิดผลกระทบต่อความเชื่อมั่นด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

สำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ควรใช้สถานการณ์จำลองในการจัดทำ Stress test ทั้งในกรณีวิกฤติเฉพาะรายสถาบันการเงินที่อาจเกิดขึ้นที่สาขากรุงเทพฯ และวิกฤติเฉพาะรายสถาบันการเงินที่อาจเกิดจากสำนักงานใหญ่

5.2 กรณีวิกฤติทั้งระบบ (Market-wide crisis)

กรณีหากเกิดวิกฤติในเศรษฐกิจมหภาค หรือสถาบันการเงินหลายแห่งประสบปัญหาสภาพคล่อง ทำให้สภาพคล่องในตลาดลดลงอย่างมาก โดยอาจเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในประเทศหรือทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศในวงกว้างและหลายด้านพร้อม ๆ กัน โดยอาจก่อให้เกิดวิกฤติในระบบสถาบันการเงินก่อนแล้วจึงลุกลามออกไป หรือวิกฤติอาจเกิดจากปัจจัยมหภาคด้านอื่น เช่น ระบบอัตราแลกเปลี่ยน การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของทางการ หรือผลกระทบจากวิกฤติในต่างประเทศแล้วจึงส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินอีกทอดหนึ่ง

5.3 กรณีที่เกิดจากผลรวมของวิกฤติเฉพาะรายสถาบันการเงินและวิกฤติทั้งระบบ

สถาบันการเงินควรกำหนดสมมติฐานที่มีการผสมทั้งกรณีวิกฤติเฉพาะรายสถาบันการเงินและกรณีวิกฤติทั้งระบบ เช่น กรณีที่เกิดวิกฤติสภาพคล่องทั้งระบบพร้อมกับสถาบันการเงินเองก็ถูกลดอันดับความน่าเชื่อถือลง เป็นต้น

6. ตัวอย่างปัจจัยที่สถาบันการเงินควรคำนึงถึงในการกำหนดสมมติฐาน

(1) สภาพคล่องในตลาดของสินทรัพย์ลดลงหรือการลดลงของมูลค่าสินทรัพย์ ซึ่งในภาวะวิกฤติราคาที่ถูกบังคับขายอาจต่ำกว่าราคาในภาวะปกติ ดังนั้นการทำ Stress test ควรใช้อัตราส่วนลด (Haircut) ที่สูงกว่าในภาวะปกติ

(2) การแห่ถอนเงินของผู้ฝาก โดยเฉพาะลูกค้าที่สามารถถอนเงินได้โดยทันทีและไม่มีเงื่อนไข รวมทั้งธุรกรรมต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดการไหลออกของสภาพคล่อง เช่น การเบิกใช้วงเงินกู้ที่ลูกค้าได้รับอนุมัติไว้ หรือลูกค้าใช้สิทธิในธุรกรรม Put options เป็นต้น

(3) การผูกพันตามสัญญา Committed credit line กับสถาบันการเงินอื่น

(4) การเรียกหลักประกันเพิ่มเติม (Margin calls and collateral requirement)

(5) แหล่งเงินทุนในระยะต่าง ๆ

(6) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนขนาดใหญ่หรือตลาดเงินอาจลดลง

(7) ความสัมพันธ์ที่ดีกับแหล่งเงินทุน และระดับความผูกพันและแน่นอนของแหล่งเงินทุนที่ได้รับจากสถาบันการเงินอื่น เช่น การถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือของสถาบันการเงิน อาจส่งผลให้ถูกลดวงเงินจากแหล่งเงินทุน

(8) การให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องกับบริษัทในกลุ่มธุรกิจหรือบริษัทในเครือ และการให้วงเงินกู้กับบุคคลอื่นในลักษณะผูกพัน

(9) ความสามารถ ข้อจำกัด และระยะเวลาในการโอนสภาพคล่องระหว่างหน่วยงานนิติบุคคล และระหว่างประเทศ

(10) ภาวะสภาพคล่องลดลงอันเนื่องมาจากธุรกรรมที่มีความซับซ้อน

(11) การทำหน้าที่ของตลาดการแลกเปลี่ยนเงินสกุลต่างประเทศ (Foreign exchange market)

(12) ผลกระทบจากการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ

(13) ความพร้อมของระบบและโครงสร้างพื้นฐานในการเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงิน

(14) ประมาณการการเติบโตของรายการในงบดุลในอนาคต

(15) ผลกระทบความเสี่ยงทางด้านชื่อเสียงขององค์กร

อัตราส่วนลดที่จะใช้ปรับลดมูลค่าหลักทรัพย์ลงจากราคาตลาด (Haircut)

ในการประเมินมูลค่าของเงินลงทุนในหลักทรัพย์ ให้คณะกรรมการของสถาบันการเงินเป็นผู้อนุมัติอัตราที่จะใช้ปรับลดมูลค่าลงจากราคาตลาดเพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของราคาสินทรัพย์ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับภาวะตลาดและระยะเวลาการถือครอง (Holding period) ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ ดังนั้น อัตราส่วนลดดังกล่าวควรได้รับการทบทวนเป็นประจำ เพื่อให้สะท้อนภาวะตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ อัตราส่วนลดที่สถาบันการเงินกำหนดสำหรับสินทรัพย์แต่ละประเภทไม่ควรต่ำกว่าอัตราส่วนลดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยราคาที่ถูกบังคับขายในภาวะวิกฤติอาจต่ำกว่าราคาในภาวะปกติ ดังนั้นในการทำ Stress test ควรใช้อัตราส่วนลดที่สูงกว่าในภาวะปกติ

1. ตราสารระดับที่ 1

ตราสารระดับที่ 1 คือ ตราสารที่ปราศจากภาระผูกพัน และสามารถโอนเปลี่ยนมือได้โดยไม่มีข้อจำกัด และมีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและความเสี่ยงด้านเครดิตอยู่ในระดับต่ำ (มีความเสี่ยงด้านเครดิตเทียบเท่ารัฐบาลไทย) สามารถใช้เป็นหลักประกันในการทำธุรกรรมซื้อขายพันธบัตรหรือตราสารหนี้ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยบริการด้านตลาดการเงินเกี่ยวกับการซื้อขายตราสารหนี้โดยมีสัญญาว่าจะขายคืนหรือซื้อคืนและการขายตราสารหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยกับไพรมารี ดีลเลอร์ (Primary Dealer) หรือธุรกรรมซื้อคืนหรือขายคืนอื่นที่มีลักษณะในทำนองเดียวกัน (Repo style) ที่ทำกับธนาคารแห่งประเทศไทย เช่น พันธบัตรรัฐบาลไทย และพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

ทั้งนี้ ให้อ้างอิงอัตราส่วนลดตามอายุคงเหลือของตราสารตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยบริการด้านตลาดการเงินเกี่ยวกับการซื้อขายตราสารหนี้โดยมีสัญญาว่าจะขายคืนหรือซื้อคืนและการขายตราสารหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยกับไพรมารี ดีลเลอร์ (Primary Dealer) ที่ออกโดยสายตลาดการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งสถาบันการเงินควรติดตามการปรับปรุงประกาศในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

2. ตราสารระดับที่ 2

ตราสารระดับที่ 2 คือ ตราสารที่ปราศจากภาระผูกพัน และสามารถเปลี่ยนมือได้โดยไม่มีข้อจำกัด ที่มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและด้านเครดิตสูงกว่าตราสารในระดับที่ 1 โดยตราสารเหล่านี้ในภาวะปกติอาจจัดว่ามีสภาพคล่องในระดับสูงและสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในปริมาณที่สูง

โดยไม่ทำให้ราคาตลาดเปลี่ยนแปลงไปมากนัก แต่หากเกิดภาวะวิกฤติ ตราสารเหล่านี้อาจขาดสภาพคล่องและสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในราคาที่ต่ำลง เช่น

(1) ตราสารหนี้ที่นอกเหนือจากตราสารระดับที่ 1

(2) ตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐบาลกลางของประเทศในกลุ่ม OECD

(3) หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิที่สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(4) หน่วยลงทุนของกองทุนรวม

ทั้งนี้ ให้อ้างอิงอัตราส่วนลดขั้นต่ำสำหรับตราสารระดับที่ 2 ตามตารางนี้

ตราสาร	อายุสัญญาคงเหลือ	ผู้ออกตราสาร	
		รัฐบาล[1]	อื่น ๆ
Credit Rating AA- หรือเทียบเท่าขึ้นไป	≤ 1 ปี	0.5	1
	> 1 ปี แต่ ≤ 5 ปี	2	4
	> 5 ปี	4	8
Credit Rating BBB- ถึง A+ หรือเทียบเท่า	≤ 1 ปี	1	2
	> 1 ปี แต่ ≤ 5 ปี	3	6
	> 5 ปี	6	12
Rating BB- ถึง BB+ หรือเทียบเท่า	ทุกอายุ	15	100
ตราสารทุนใน SET 100		15	
ตราสารทุนอื่นในตลาดหลักทรัพย์ (SET)		25	
หน่วยลงทุนของกองทุนรวม		อัตราส่วนลดสูงสุดของหลักทรัพย์ที่กองทุนสามารถลงทุนได้	
ตราสารสกุลต่างประเทศ		ให้เพิ่มอัตราส่วนลดอีก 8	
ตราสารอื่นที่ไม่เข้าตามที่กล่าวข้างต้น		100	

ที่มา: ค่าปรับลดมูลค่าหลักประกันทางการเงินตามวิธี Comprehensive ที่กำหนดตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์ โดยวิธี Standardised Approach (วิธี SA)

---

[1] ตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐบาลไทย รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรของรัฐ ที่ไม่เข้าตราสารระดับที่ 1 และตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐบาลกลางของประเทศในกลุ่ม OECD

เอกสารแนบ 7

แผนรองรับเหตุฉุกเฉิน (Contingency Plan)

1. สถาบันการเงินควรมีแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน (Contingency Plan) ซึ่งระบุกลยุทธ์และวิธีปฏิบัติในกรณีเกิดภาวะวิกฤติในหลากหลายสถานการณ์ตามสถานการณ์จำลองภาวะวิกฤติต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินใช้ในการจัดทำ Stress test ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่กำหนดในแนวนโยบายฉบับนี้ โดยแผนรองรับเหตุฉุกเฉินควรมีความชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2. สถาบันการเงินควรจัดให้มีแผนรองรับเหตุฉุกเฉินในหลายระดับ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะและความรุนแรงของสถานการณ์ เช่น สถานการณ์ไม่รุนแรง ซึ่งสามารถแก้ไขได้ในวันทำการนั้น โดยการกู้ยืมระหว่างสถาบันการเงิน หรือสถานการณ์วิกฤติที่รุนแรงขึ้น โดยสถาบันการเงินควรมีแผนรองรับเหตุฉุกเฉินพร้อมไว้ที่สถาบันการเงินเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบ

3. แผนรองรับเหตุฉุกเฉินควรระบุแนวทางการจัดหาเงินทุน (Contingency Funding Plan : CFP) เหมาะสมกับฐานะการเงิน บทบาทของสถาบันการเงินในระบบการเงิน กลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ ความซับซ้อนของธุรกรรม และความเสี่ยง ทั้งความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่เกิดจากธุรกรรมของสถาบันการเงินเองและที่เกิดจากธุรกรรมของลูกค้า กรณีสถาบันการเงินมีแนวทางการจัดหาเงินทุนโดยอาศัยความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องจากบริษัทแม่นั้นควรมีแนวทางที่ชัดเจน เช่น มีหนังสือจากบริษัทแม่ที่ให้ Committed line และมิให้ใช้แนวทางนี้เป็นแผนรองรับสำหรับกรณีวิกฤติเฉพาะรายสถาบันการเงินที่เกิดจากบริษัทแม่ หรือกรณีที่มีความเป็นไปได้ว่าบริษัทแม่นั้นจะไม่สามารถให้ความช่วยเหลือตาม Committed line ได้

4. แผนรองรับเหตุฉุกเฉินควรสอดคล้องกับแผนการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan) ขององค์กร เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถเข้าสู่การดำเนินธุรกิจปกติได้อย่างรวดเร็วเมื่อมีการดำเนินการตามแผนรองรับเหตุฉุกเฉินแล้ว

5. แผนรองรับเหตุฉุกเฉินควรได้รับการทดสอบ ทบทวนและปรับปรุง อย่างเหมาะสมและสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มั่นใจว่าแผนดังกล่าวมีความเหมาะสม บุคลากรมีความเข้าใจในแผนและสามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์ฉุกเฉิน

6. ในการจัดทำแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน สถาบันการเงินควรคำนึงถึง

6.1 ผลจากการทำ Stress test ในสถานการณ์จำลองต่าง ๆ รวมทั้งผลกระทบที่อาจมีต่อความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในแต่ละสถานการณ์

6.2 ความเชื่อมโยงของแนวทางการจัดหาสภาพคล่องและสินทรัพย์ที่มี ความเชื่อมโยงของสภาพคล่องของตลาด การจัดหาเงินทุนของสถาบันการเงิน ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสัมพันธภาพในการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนแต่ละแห่ง ในภาวะวิกฤติ

6.3 ข้อจำกัด โอกาส และความสามารถ ในการโอนสภาพคล่องและสินทรัพย์หลักประกันระหว่างนิติบุคคลภายในกลุ่มธุรกิจ นิติบุคคลอื่น หรือระหว่างประเทศ กฎเกณฑ์และข้อจำกัดทางกฎหมาย วิธีปฏิบัติ ระยะเวลา (Time zone) และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.4 คุณสมบัติของหลักประกันที่จะนำมาวางเพื่อกู้ยืมเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามเกณฑ์ปัจจุบัน โดยต้องไม่คาดหวังว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม

6.5 การหาสภาพคล่องในระยะเวลาที่รวดเร็วทันเวลา โดยเฉพาะในภาวะที่ตลาดขาดสภาพคล่อง เช่น การหาสภาพคล่องสกุลเงินตราต่างประเทศในกรณีที่ตลาด Swap ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ เป็นต้น

6.6 เครื่องมือและตัวบ่งชี้ในระบบการเตือนภัยล่วงหน้า

6.7 ผลกระทบทางด้านชื่อเสียงขององค์กรจากการนำแผนรองรับเหตุฉุกเฉินมาใช้

7. ข้อมูลขั้นต่ำที่ควรระบุในแผนรองรับเหตุฉุกเฉิน ได้แก่

7.1 สถานการณ์ที่จะนำแผนรองรับเหตุฉุกเฉินมาใช้ ขั้นตอนและกระบวนการทำงานที่ชัดเจนในสถานการณ์วิกฤติในลักษณะต่าง ๆ โดยระบุผู้รับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน มีทีมเพื่อทำหน้าที่ดูแลประสานงาน มีข้อมูลการติดต่อของผู้รับผิดชอบแต่ละคนในกรณีฉุกเฉิน ทั้งนี้ ขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติงานควรมีความละเอียด ซึ่งรวมถึงการแจ้งการเกิดเหตุฉุกเฉินต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ระบุระยะเวลาหรือสถานการณ์ที่จะดำเนินการต่าง ๆ กำหนดกระบวนการตัดสินใจในแต่ละประเด็น ซึ่งควรดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาหรือแต่ละสถานการณ์ รวมทั้งควรมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

7.2 สถานการณ์ที่จะนำแนวทางการจัดหาเงินทุนใดมาใช้ ระบุแหล่งที่มาของเงินทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว รวมทั้งประมาณการจำนวนเงินที่คาดว่าจะได้รับจากแต่ละแหล่งเงินทุน เช่น การขายหลักทรัพย์ที่ไม่มีภาระผูกพัน หรือกู้ยืมจากวงเงินที่มีผลผูกพันจากสถาบันการเงินอื่น (Committed Credit Line) การทำธุรกรรม Swaps รวมทั้งระบุประเภทสินทรัพย์ที่จะนำไปเป็นหลักประกันในการกู้ยืม ลำดับก่อนหลังที่จะนำไปใช้ ทั้งสกุลเงินบาทและสกุลเงินตราต่างประเทศ

7.3 แผนรองรับการจ่ายชำระรายการเร่งด่วนที่อาจเกิดขึ้นระหว่างวัน และกรณีการขาดสภาพคล่องระหว่างวัน ระบุวิธีการหาสภาพคล่องและแหล่งเงินทุนระหว่างวัน รวมทั้งระบุประเภทสินทรัพย์ที่จะนำไปเป็นหลักประกันในการกู้ยืม ทั้งสกุลเงินบาทและสกุลเงินตราต่างประเทศ

7.4 การรายงานข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลา โดยระบุประเภทข้อมูล ขั้นตอนการรายงานและช่องทางการรายงานข้อมูล เพื่อการตัดสินใจของผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับ

7.5 การจัดลำดับความสำคัญและวิธีปฏิบัติต่อลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม เช่น ลูกหนี้ เจ้าหนี้ และผู้ถือหุ้น เป็นต้น

7.6 แผนการสื่อสารและจัดการกับข่าวลือ ตลอดจนการรักษาภาพพจน์ของสถาบันการเงินอย่างทันเวลา มีการสื่อสารที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน ทั้งกับภายในและภายนอกองค์กร เช่น ลูกค้า พนักงาน เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น สื่อมวลชน ตลอดจนการรายงานผู้กำกับดูแล

เอกสารแนบ 8

<u>การเปิดเผยข้อมูล</u>

สถาบันการเงินควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพคล่องของสถาบันการเงินอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอในรายงานฐานะการเงินหรืองบการเงิน (Financial report) ตามความถี่ในการจัดทำงบการเงิน โดยให้มีการเปิดเผยทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative information) และข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative information) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบถึงระดับความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง วิธีการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง และปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพคล่องของสถาบันการเงิน และสามารถประเมินความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงินได้ โดยข้อมูลที่เปิดเผยควรง่ายต่อการทำความเข้าใจ

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative information)

ข้อมูลขั้นต่ำที่สถาบันการเงินควรเปิดเผย ได้แก่

- โครงสร้างองค์กร นโยบายและกลยุทธ์ ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน ซึ่งควรอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละคณะกรรมการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน
- โครงสร้างการบริหารสภาพคล่องของกลุ่มธุรกิจทางการเงิน แบบรวมศูนย์ (Centralize) หรือแบบกระจายอำนาจ (Decentralize) หรือแบบผสม นโยบายในการให้สินเชื่อและให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องแก่นิติบุคคลในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน หรือนิติบุคคลอื่น รวมถึงระบุประเภทภาระในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องหรือความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องที่ต้องให้กับนิติบุคคลอื่นใด
- โครงสร้างแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน
- นโยบายในการถือครองสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง
- เครื่องมือ Limits ต่าง ๆ ระบบและวิธีการ ที่ใช้ในการวัด ติดตามและควบคุมความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง
- อธิบายวิธีการและผลของการทำ Stress test โดยสังเขป
- ความถี่และประเภทของข้อมูลการรายงานด้านสภาพคล่อง (Internal liquidity reporting)

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative information)

สถาบันการเงินควรเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณให้เพียงพอสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาฐานะสภาพคล่องของสถาบันการเงิน ทั้งนี้ ให้สถาบันการเงินเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมในการเปิดเผยข้อมูลเอง เช่น

- ขนาดหรือปริมาณของหนี้สินตามระยะเวลาคงเหลือก่อนครบกำหนด
- ขนาดหรือปริมาณของสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง (Liquidity cushion)

- องค์ประกอบของสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง
- ค่าอัตราส่วนหรือระดับการวัดค่าความเสี่ยงของเครื่องมือต่าง ๆ (Internal ratios and metrics) ที่สถาบันการเงินใช้ในการวัด ติดตามและบริหารจัดการ ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

เอกสารแนบ 9

ระบบงานในการสร้างแบบรายงานฐานะสภาพคล่องสุทธิ

สถาบันการเงินควรมีระบบงานที่สามารถจัดทำแบบรายงานที่แสดงข้อมูลฐานะสภาพคล่องสุทธิที่แสดงกระแสเงินสดรับจ่าย (Cash inflow และ outflow) เพื่อเสนอแก่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง คณะกรรมการย่อย และคณะกรรมการของสถาบันการเงิน โดยแบบรายงานดังกล่าวควรนำเสนอข้อมูลอย่างถูกต้อง เพียงพอ ทันเวลา และสม่ำเสมอ และควรมีแบบรายงานพร้อมไว้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบ หรือจัดส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทันทีที่มีการร้องขอ

ระบบงานและแบบรายงานภายดังกล่าวควรมีรายละเอียดตามที่กำหนด ดังนี้

1. ระบบงานที่สามารถจัดทำข้อมูลฐานะสภาพคล่องสุทธิที่แสดงกระแสเงินสดรับจ่าย (Cash inflow และ outflow) โดยมีรายละเอียดข้อมูลที่แบ่งตามช่วงเวลา ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และสามารถแสดงข้อมูลรายละเอียดในช่วง 5 วันทำการแรก หรือ 7 วันปฏิทินแรกได้เป็นรายวัน

2. ข้อมูลในแบบรายงานข้างต้นควรระบุรายการหลักทั้งหมดของสถาบันการเงิน ทั้งในด้านสินทรัพย์ หนี้สิน รวมถึงรายการภาระผูกพันนอกงบดุล เช่น ธุรกรรมอนุพันธ์ และภาระการค้ำประกัน เป็นต้น และความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องที่สถาบันการเงินจะให้กับนิติบุคคลอื่นด้วย ไม่ว่าจะผูกพันตามสัญญาหรือไม่ก็ตาม ยกเว้นรายการที่ไม่มีนัยสำคัญ โดยสถาบันการเงินควรมีเอกสารหลักฐานพิสูจน์ความไม่มีนัยสำคัญดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลในแบบรายงานดังกล่าวและอาจสั่งการให้แก้ไขปรับปรุงตามความเหมาะสม

3. การจัดกลุ่มสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันในแบบรายงาน สำหรับแต่ละช่วงเวลา ให้ถือปฏิบัติดังนี้

3.1 ให้คำนึงถึงสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพัน ตามระยะเวลาที่เหลืออยู่ก่อนครบกำหนดตามสัญญา (Contractual maturity)

3.2 ให้ปรับปรุงโดยคำนึงถึงพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญาที่มีผลต่อกระแสเงินสดรับจ่ายของรายการต่าง ๆ เพื่อให้กระแสเงินสดสะท้อนภาพฐานะสภาพคล่องที่แท้จริง ทั้งในภาวะปกติ (Behavioral adjustment) และภาวะวิกฤติตามสถานการณ์จำลอง (Stress scenarios) ด้วย

4. นอกจากจัดทำแบบรายงานฐานะสภาพคล่องสุทธิชุดรวมทุกสกุลเงินแล้ว สถาบันการเงินควรจัดทำแบบรายงานฐานะสภาพคล่องสุทธิแยกเป็นรายสกุลเงินที่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้ หากสถาบันการเงินใดจัดทำรายงานแยกรายสกุลเงินใดแล้ว ควรจัดทำตลอดไป

5. แบบรายงานที่สถาบันการเงินควรมีพร้อมไว้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจสอบ หรือจัดส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทันทีที่มีการร้องขอ

5.1 แบบรายงานฐานะสภาพคล่องสุทธิในภาวะปกติรายเดือน ที่มีการปรับข้อมูลตามพฤติกรรมของลูกค้าหรือคู่สัญญา รวมถึงสภาวะแวดล้อมแล้ว พร้อมทั้งมีหลักฐานอธิบายสมมติฐานในการปรับข้อมูลให้สอดคล้องกับพฤติกรรม โดยใช้ข้อมูล ณ วันสิ้นเดือน ซึ่งอาจแบ่งข้อมูลเป็น 2 รูปแบบ คือ

5.1.1 ข้อมูลกระแสเงินสดรับจ่ายรายวันระยะสั้น 5 วันทำการ หรือ 7 วันปฏิทินข้างหน้า

ตัวอย่างการแบ่งช่วงเวลา

ช่วงเวลา	วันปฏิทิน									ยอดรวม
	T	T+1	T+2	T+3	T+4	T+5	T+6	...	N	

5.1.2 ข้อมูลประมาณการกระแสเงินสดรับจ่าย (Liquidity mismatch / Cash flow projection)

ตัวอย่างการแบ่งช่วงเวลา

ช่วงเวลา	ทันที – 1 วัน	2-7 วัน	8วัน-1เดือน	1 - 3 เดือน	3 - 6 เดือน	6 - 12 เดือน	>12 เดือน	ยอดรวม

ทั้งนี้ แบบรายงานตามข้อ 5.1.1 และ ข้อ 5.1.2 อาจรวมอยู่ในรูปแบบรายงานเดียวกันได้

5.2 แบบรายงานฐานะสภาพคล่องสุทธิในสถานการณ์จำลองภาวะวิกฤติรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูล ณ วันสิ้นไตรมาส โดยทำการทดสอบสถานการณ์จำลองภาวะวิกฤติที่หลากหลาย รวมทั้งควรมีหลักฐานที่แสดงคำอธิบายสถานการณ์จำลองและสมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำด้วย

ตัวอย่างการแบ่งช่วงเวลา

ช่วงเวลา	T	T+1	T+2	T+3	T+4	T+5	T+6	8วัน - 1 เดือน	1 - 3 เดือน	.....	ยอดรวม

6. การแปลงค่าสกุลเงินตราต่างประเทศเป็นสกุลเงินบาท ให้ใช้อัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราซื้อถัวเฉลี่ยทางโทรเลข (Average buying rates-Telex transfer) และอัตราขายถัวเฉลี่ย (Average selling rates) ณ วันที่ของข้อมูลที่ใช้ในการรายงาน ซึ่งเผยแพร่ใน Website ของธนาคารแห่งประเทศไทย (www.bot.or.th) อย่างไรก็ดี หากไม่มีข้อมูลสำหรับสกุลเงินดังกล่าวให้สถาบันการเงินใช้อัตราแลกเปลี่ยนไขว้ (Cross rate) ซึ่งเป็นอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินอื่นเทียบกับสกุลเงินดอลลาร์ สรอ. ที่ฝ่ายบริหารข้อมูลธนาคารแห่งประเทศไทยจัดส่งให้สถาบันการเงินทาง e-mail ทุกเช้าวันทำการถัดไป แล้วแปลงค่าเป็นสกุลเงินบาทด้วยอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินดอลลาร์ สรอ. เฉลี่ยระหว่างอัตราซื้อถัวเฉลี่ยทางโทรเลขและอัตราขายถัวเฉลี่ยที่เผยแพร่ใน Website ของธนาคารแห่งประเทศไทย

คำถาม-คำตอบแนบท้าย แนวนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

เรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสถาบันการเงิน

วันที่ 9 มีนาคม 2554

คำถาม	**คำตอบ**
การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพคล่องของสถาบันการเงินตามแนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องนั้นควรทำอย่างไร	ตามแนวนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (เอกสารแนบ8) กำหนดให้สถาบันการเงินควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพคล่องของสถาบันการเงินอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอในรายงานฐานะการเงินหรืองบการเงิน (Financial Report) ตามความถี่ในการจัดทำ ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณควรจัดทำ ดังนี้ - ข้อมูลเชิงคุณภาพ อนุญาตให้เปิดเผยไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องในรายงานประจำปี เช่น Management Discussion and Analysis ซึ่งไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีได้ โดยให้เปิดเผยปีละครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับความถี่ในการเปิดเผยรายงานประจำปี - ข้อมูลเชิงปริมาณ ให้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี โดยให้เปิดเผยตามความถี่ในการจัดทำงบการเงิน กล่าวคือ สำหรับธนาคารพาณิชย์ไทย ให้เปิดเผยทุกรอบ 6 เดือน